خراسان روزنامه صبح ایران
پنج‌شنبه ۱۷ اسفند ۱۳۹۶ .۱۹ جمادی‌الثانی ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۷۷۶

مقام معظم رهبری، چندی پیش، با اشاره به نام گذاری دهه سوم انقلاب به نام «دهه پیشرفت و عدالت» خاطرنشان کردند: پیشرفت در عرصه های مختلف به معنای واقعی کلمه رخ داده است اما در زمینه «عدالت» اقرار می کنیم که عقب مانده ایم. این اظهارات ایشان، باعث توجه جدی تر به مقوله عدالت شد. در همین زمینه، روزنامه خراسان، مجموعه گزارش هایی را در تبیین این موضوع تنظیم کرده است.

### آسیب شناسی تحقق عدالت اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران (۳)

# بی عدالتی یارانه‌ای ۹۰ هزار میلیارد تومانی

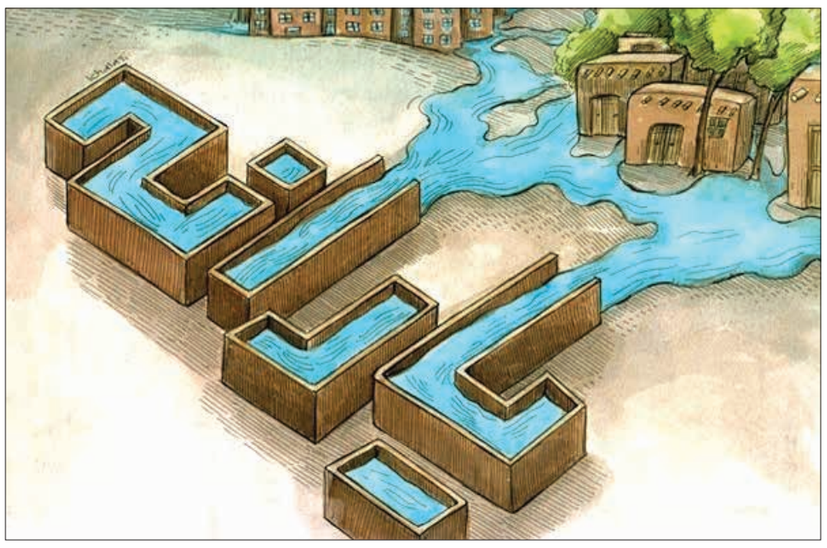

**محمد حقگو**- در دو گزارش گذشته ابتدا با برشمردن جایگاه عدالت اقتصادی در دو خاستگاه متفاوت یکی در نظام لیبرالیسم و دیگری در مکتب توحیدی اسلام، پنج محور ارزیابی عدالت در ابعاد مختلف اعم از قبل و بعد از تولید مطرح و برخی شاخص های کلان آن بررسی شد. در شماره دوم (دوشنبه چهاردهم اسفند)، مشخصاً عدالت قبل از تولید بررسی شد و وضعیت آن در اقتصاد ایران مورد کنکاش قرار گرفت. در گزارش امروز، به یکی دیگر از مظاهر سیاست های عدالت گرایانه اقتصاد در مرحله پس از تولید یعنی یارانه ها می پردازیم. مروری بر آمار و ارقام نتایج عملکرد دولت در توزیع یارانه های آشکار و پنهان، نشان از بی تدبیری گسترده در توزیع عادلانه یارانه ها دارد. موضوعی که به علامت سوال قابل اعتنایی در خصوص عدالت اقتصادی کشور ما تبدیل شده است.

■ **مسئله‌ای به نام یارانه‌ها**

یکی از ابزارهای سیاست گذاری اقتصادی دولت ها در زمینه نیل به عدالت، یارانه هاست. به جرئت می توان گفت در تمام اقتصادهای امروز دنیا بازتوزیع منابع مصرفی و درآمدی بین قشرهای کمتر برخوردار، جایگاهی خاص را در سیاست های اتخاذشده به خود اختصاص می دهد. با این وجود منبع تامین یارانه در اقتصادهای گوناگون با یکدیگر تفاوت دارد. در اقتصادهایی که عمدتاً چرخ اقتصاد آن ها بر پایه ایجاد ارزش افزوده در بخش های گوناگون استوار است، مالیات ها منشأ اصلی تامین یارانه ها هستند. اما در کشورهایی که از منابع طبیعی مانند نفت برخوردارند و در عین حال به دلایل مختلف، از گردونه رشد و توسعه کشورهای پیشرو عقب افتاده اند، یارانه ها مانند بودجه دولت، عمدتاً از فروش سرمایه های طبیعی تامین می شود. این جاست که در قیاس با دسته کشورهای نخست، تخصیص یارانه ها اهمیت مضاعف می یابد. چرا که سرمایه هایی از قبیل نفت، جزو اموال عمومی محسوب می شود و کارکرد بین نسلی نیز پیدا می کند. تجلی این موضوع در حوزه عدالت، به این نکته برمی گردد که علاوه بر لزوم توزیع عادلانه منابع حاصل از فروش سرمایه های طبیعی، توجه همزمان بیشتری نیز می بایست به مصرف بهینه این ثروت ها در داخل کشور داشت.

■ **یارانه‌ها در اقتصاد ایران**

در اقتصاد ایران پس از انقلاب، به دلیل ضرورت هایی مانند وضعیت خاص کشور در دوره انقلاب و جنگ تحمیلی و پیگیری اهداف حمایتی از سوی دولت، برپرداخت انواع یارانه ها به ویژه در حوزه انرژی تاکید شد. جدول مقابل، میزان یارانه ها در دهه دوم بعد از جنگ تحمیلی را نشان داده و نسبت آن را با بودجه عمومی کشور در بین سال های ۷۹ تا ۸۸ بررسی کرده است. همان طور که در این جدول ملاحظه می شود، نسبت یارانه های انرژی و کالاها و خدمات اساسی به بودجه عمومی دولت بین ۶۱ تا ۱۲۶ درصد بوده است. این نسبت برای بودجه عمرانی بسیار بحرانی تر بوده و بین ۲۱۶ تا ۶۰۸ درصد نوسان داشته است. در مجموع نیز محاسبات نشان می دهد در این دوره ۱۰ ساله، سهم یارانه انرژی از مجموع یارانه انرژی و کالاها و خدمات اساسی، به طور متوسط ۸۸ درصد بوده است. بنابراین می توان گفت مسئله اصلی در خصوص توزیع عادلانه یارانه ها در اقتصاد ایران به یارانه های انرژی باز می گردد.

■ **چالش عدالت در به کارگیری سیاست باز یارانه‌ای**

شایان ذکر است تا اواخر دهه ۸۰، تقریباً عمده یارانه های توزیعی در کشور بر اساس سیاست باز ارائه شده اند. بدین معنا که برای همه خریداران کالاها (به خصوص انرژی)، این یارانه به صورت یکسان اعمال شده است. طبیعی است که در این روش، میزان بهره مندی افراد از یارانه ها را میزان خرید خانوارها تعیین می کند. خانوارهایی که بیشتر اجناس یارانه ای بخرند، از یارانه بیشتری بهره مند خواهند شد. موضوعی که می تواند عدالت در توزیع این یارانه ها را هم از منظر نحوه توزیع و هم از منظر کارایی مصرف، زیر سوال ببرد. آمارهای به دست آمده در اقتصاد ایران نیز در سال های اخیر، همین نکته را تایید می کنند. به عنوان مثال، آمارهای وزارت نیرو حاکی از آن است که در سال ۸۸، سهم خانوارهای سه دهک بالای درآمدی شهری و روستایی از یارانه بنزین، معادل ۶۱ درصد و سهم خانوارهای سه دهک پایین درآمدی شهری و روستایی از این یارانه ها تنها ۸/۲ درصد بوده است. همچنین در این سال، پردرآمدترین خانوارهای شهری و روستایی (دهک دهم) بیش از ۲۲ برابر نسبت به کم درآمدترین خانوارهای شهری و روستایی، از یارانه بنزین استفاده کرده اند. نکته دیگر در خصوص سیاست های بازیارانه ای، علامت دهی غلط قیمت های انرژی است. این موضوع، منجر به هدایت غلط تولید به سوی روش های تولید انرژی بر و... شده است. در حوزه مصرف نیز این قیمت گذاری های اشتباه منجر به مصرف نابهینه منابعی مانند سوخت در طبقات برخوردار جامعه می شود. در نهایت، سال ۸۹، دولت تصمیم به اصلاح این روند گرفت.

■ **آذر ۸۹، نقطه عطفی برای پایان دادن به عدالت گریزی یارانه‌ها**

بالاخره دولت نهم در ۲۷ آذرماه ۱۳۸۹، دست به کار جسورانه ای در هدفمندسازی یارانه ها زد و به طور رسمی اجرای قانونی با عنوان هدفمندی یارانه ها را آغاز کرد. قانون هدفمندی یارانه ها شامل ۱۶ ماده بر تغییر فرایند پرداخت یارانه دلالت دارد؛ به گونه ای که اولاً یارانه از مواد سوختی، خوراکی، آب، برق، گاز و دیگر اقلام به تدریج حذف می شود و ثانیاً، بخشی از درآمد به دست آمده به صورت نقدی و غیر نقدی بین مردم توزیع و دیگر درآمدهای آن صرف تولید، طرح های عمرانی، فرهنگی، اجتماعی و سلامت جامعه می شود. در این زمینه نسبت ۵۰ درصد سهم یارانه نقدی خانوارها، ۳۰ درصد سهم یارانه صنعت و ۲۰ درصد سهم دولت مطرح شد. بر این اساس در صدر مفاد قانون هدفمندی یارانه ها اصلاح قیمت حامل های انرژی قرار گرفت تا در راس همه موارد با کاهش فاصله قیمت داخلی و خارجی سوخت، از درصد بالای قاچاق آن و هدر رفت این منابع جلوگیری شود و در نتیجه زمینه برای استفاده بهینه و عادلانه تر از این منابع نیز فراهم آید. به ویژه در ماده (۱) این قانون تاکید شده است که قیمت فروش داخلی بنزین، نفت، گاز، نفت کوره، نفت سفید، گاز مایع و دیگر مشتقات نفت با لحاظ کیفیت حامل ها و احتساب برخی هزینه ها به تدریج تا پایان برنامه پنجم توسعه کمتر از ۹۰ درصد قیمت تحویل روی کشتی (فوب) در خلیج فارس نباشد. همچنین اصلاح قیمت آب و برق و هدفمند کردن یارانه نان، گندم، شکر، برنج، شیر، خدمات پستی، هواپیمایی و ریلی جزو وظایف دولت در اجرای این قانون تعیین شد. با این حال، هم اکنون که بیش از هشت سال از آغاز هدفمندی یارانه ها می گذرد، کماکان مشاهده می شود که این طرح لااقل از منظر عدالت، نتوانسته است انتظارات را برآورده کند. بر این اساس، انحراف از عدالت این طرح را می توان در دو محور عمده یارانه نقدی و یارانه های پنهان مشاهده کرد:

■ **یارانه نقدی در دست انداز بی عدالتی**

اگر چه در ابتدا، طرح هدفمندی اساس صحیحی را هدف گرفت و آن، اختصاص یارانه های ضمنی و پنهان انرژی (به طور خلاصه) به طور نقدی به مردم نیازمند (در دو بخش مصرف کنندگان و تولید) بود، با این حال، این طرح، بعد از اول، قطعاً دهک های بالایی از این جمعیت حدود ۷۵ میلیون نفر، نیازمند یارانه نیستند و پرداخت یارانه به آن ها مصداق بارز بی عدالتی است. یارانه ای که طبق آن چه گفته شد، می بایست برای تعدیل وضعیت افراد کم برخوردار جامعه تخصیص یابد.

دوم، این پرداخت برابر به تقریباً بخش عمده ای از خانوارهای ایرانی، محدودیت زیادی برای دولت در زمینه تعدیل وضعیت درآمدی قشرهای کم برخوردار ایجاد می کند. طبق آمارهای بانک مرکزی هزینه کرد کم درآمدترین دهک جمعیتی در کشور در سال ۱۴/۵/۹۵ برابر کمتر از قشرهای ثروتمند بوده است. این شاخص در بازه زمانی بلندمدت، در بهترین رقم خود به ۱۲ تا ۱۳ در سال ۹۰ و ۹۱ رسیده است، اما مجدد رو به بدتر شدن نهاده است.

سوم، بر اساس آن چه گفته شد، دولت با تخصیص بخشی از بودجه عمرانی به مصارف جاری نسل های بعدی را از عواید طرح های عمرانی میان و بلندمدت محروم کرده است.

چهارم، نتایج پرداخت یارانه نقدی به شیوه کنونی مبین متضرر شدن بخش بزرگی از جمعیت کشور از اجرای این قانون است. در این زمینه طبیعی است که هدفمندی یارانه ها، تورم ناشی از افزایش قیمت حامل های انرژی را به همراه دارد. در نتیجه اگر منابع به دست آمده به صورت عادلانه توزیع شوند، از متضرر شدن خانوارهای آسیب پذیر جلوگیری می شود و عدالت توزیعی در این بخش رخ خواهد داد. با این حساب و با توجه به پرداخت یکسان یارانه ها، بررسی ها نشان می دهند تعداد افرادی که بعد از هدفمندی دچار زیان رفاهی شده اند، بیشتر از افرادی بوده است که زیان رفاهی آن ها (در اثر تورم و افزایش قیمت حامل های انرژی) با پرداخت یارانه نقدی جبران شده است. گزارش مرکز پژوهش های مجلس از منابع و مصارف هدفمندی یارانه ها تصریح کرده است که با در نظر گرفتن آمارهای جمعیتی سال ۸۵، بعد از هدفمندی، حدود ۳۵ درصد جمعیت کشور از اجرای این قانون منتفع و ۶۵ درصد متضرر شده اند.

■ **یارانه‌های پنهان، بی عدالتی بزرگ تری که باقی ماند**

اما چالش های هدفمندی یارانه ها در حوزه توزیع ناعادلانه فرصت ها به همین جا ختم نمی شود. به طوری که هم اینک و با توجه به افزایش نیافتن مرحله ای قیمت حامل های انرژی و رسیدن آن به قیمت تمام شده، تداوم پرداخت یارانه های پنهان را به قشرهای پرمصرف تر شاهد هستیم. در این زمینه جدول زیر که بر اساس آمارهای سال ۹۵ تهیه شده است، میزان یارانه پنهان برای دو کالای بنزین و گازوئیل را حدود ۹۰ هزار میلیارد تومان برآورد کرده است که بیش از دو برابر رقم کل یارانه نقدی است. بنابراین پر واضح است که این یارانه پنهان نیز هم اینک به دست افرادی در جامعه می رسد که مصرف بیشتری از این دو کالا دارند. برای رفع این مشکل و کنترل مصرف در بین قشرهای گوناگون و توزیع عادلانه تر این کالاها، طرح کارت سوخت در یک مرحله اجرا شد اما بعدها و در دولت یازدهم و دوازدهم کنار گذاشته شد. هم اینک کارشناسان برای رعایت عدالت و کارایی بیشتر در توزیع حامل های انرژی، تعریف سطح متعارف مصرف و قیمت گذاری پلکانی شدید را برای مصارف پس از آن پیشنهاد می کنند. به گونه ای که مصرف کننده در سطوح بالای مصرف را از میزان زیاد مصرف به طرز کارایی منصرف کند. این نحوه قیمت گذاری که به (IBT) معروف است در زمینه بنزین، تاکنون با اعتنای زیادی از سوی دولتمردان روبه رو نشده است. در این میان احیای کارت سوخت می تواند زمینه قیمت گذاری متفاوت را برای سطوح مختلف مصرف فراهم کند.

**حجم یارانه ها و مقایسه آن با بودجه عمومی و عمرانی کشور در سال های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۸**

| سال | یارانه انرژی و کالاها و خدمات اساسی (میلیارد ریال) | یارانه انرژی (میلیارد ریال) | بودجه عمومی (میلیارد ریال) | بودجه عمرانی (میلیارد ریال) | نسبت یارانه ها به بودجه عمومی (درصد) | نسبت یارانه ها به بودجه عمرانی (درصد) |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ۷۹ | ۱۳۶/۵۲۲/۲ | ۱۲۷/۶۲۴/۱ | ۱۰۸/۳۱۶ | ۲۲/۴۴۳/۴ | ۱۲۶ | ۶۰۸ |
| ۸۰ | ۱۲۴/۴۴۸ | ۱۱۴/۴۳۶/۱ | ۱۳۱/۸۸۳ | ۲۴/۳۷۹/۵ | ۹۴ | ۵۱۰ |
| ۸۱ | ۱۴۷/۲۹۸/۳ | ۱۲۰/۵۷۳/۶ | ۲۲۹/۹۶۳ | ۵۴/۷۵۳ | ۶۴ | ۲۶۹ |
| ۸۲ | ۱۵۹/۴۸۰/۴ | ۱۲۶/۴۳۹/۳ | ۲۶۳/۳۷۵ | ۷۳/۷۹۹/۷ | ۶۱ | ۲۱۶ |
| ۸۳ | ۲۱۴/۲۷۷/۴ | ۱۷۲/۷۴۹/۳ | ۳۲۷/۳۱۸ | ۷۲/۳۰۶/۳ | ۶۵ | ۲۹۶ |
| ۸۴ | ۴۵۳/۵۸۴/۱ | ۴۰۱/۷۵۴/۱ | ۴۶۸/۶۲۳ | ۱۱۷/۶۳۸/۷ | ۹۷ | ۳۸۶ |
| ۸۵ | ۵۹۰/۵۴۳/۳ | ۵۳۳/۰۸۵/۳ | ۵۷۴/۹۸۹ | ۱۴۵/۵۷۱ | ۱۰۳ | ۴۰۶ |
| ۸۶ | ۷۳۲/۹۴۰ | ۶۷۵/۷۴۲ | ۶۱۹/۰۱۱ | ۱۴۷/۷۵۱/۹ | ۱۱۸ | ۴۹۶ |
| ۸۷ | ۷۲۶/۸۵۵/۴ | ۶۶۸/۱۹۲ | ۷۸۸/۹۹۳ | ۲۲۳/۰۱۸/۷ | ۹۲ | ۳۲۶ |
| ۸۸ | ۶۴۹/۲۲۲/۷ | ۵۸۰/۰۶۹/۹ | ۸۴۵/۲۷۳ | ۱۹۸/۱۷۳/۱ | ۷۷ | ۳۲۸ |

مأخذ: مبانی طرح تحولات اقتصادی با تاکید بر هدفمند کردن یارانه ها، وزارت امور اقتصادی و دارایی، ۱۳۹۱ و ترازنامه انرژی وزارت نیرو، از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۸.

| | میانگین مصرف سال ۹۵ | واحد | قیمت هر لیتر (تومان) | قیمت تمام شده (تومان) | یارانه پنهان بابت هر لیتر (تومان) | کل یارانه پنهان پرداختی (هزار میلیارد تومان) |
|---|---|---|---|---|---|---|
| بنزین | ۷۴/۲ | میلیون لیتر در روز | ۱۰۰۰ | حدود ۲۷۰۰ | ۱۷۰۰ | ۴۶/۴۱ |
| گازوئیل | ۸۱/۰ | | ۳۰۰ | حدود ۱۸۰۰ | ۱۵۰۰ | ۴۴/۳۴ |

## جوابیه ذی حساب نفت در وزارت اقتصاد و پاسخ خراسان

**حسین بردبار**- مدیرکل امور مالی وزارت نفت و ذی حساب نفت در وزارت اقتصاد که پیشتر در مصاحبه ای با خراسان اعلام کرده بود فساد مالی اخیر مربوط به یکی از مدیران شرکت ملی نفت، طی یک ماه اتفاق افتاده است با ارائه توضیحاتی خطاب به مدیر مسئول روزنامه خراسان اعلام کرد که مکانیزم کنترل تنخواه ایجاب می کند کشف آن بالاخره در پایان یک ماه خاصی که حسابرسی انجام می شود صورت پذیرد بنابراین مطلب کشف موضوع {فساد نفتی} در پایان یک ماه است نه انجام تخلف. متن کامل توضیحات مظفر نیک پور در ادامه آمده است:

بسمه تعالی

مدیر مسئول محترم نشریه وزین خراسان

با سلام

در ارتباط با متن خبری که ظاهرا به صورت مصاحبه از بنده نقل شده است ذکر توضیحاتی ضروری است، خواهشمند است در اجرای قانون مطبوعات برای درج این مطلب امر به اقدام فرمایید: بعد از اختتام جلسه کارگروه فنی واقع در اتاق بازرگانی با جوان خوش برخوردی مواجه شدم که از بنده خواستند خودم را معرفی کنم واگر ممکن است شماره تلفن همراهم را نیز بدهم. از آن جا که بنده سالیان درازی است به عنوان کارشناسی کوچک در امر مناقصه و مزایده طرف خطاب کارشناسان و همکاران ذی ربط مالی هستم و معمولا در پایان جلسات اینچنینی، سوالات زیادی در ذهن ایشان هست که تمایل به طرح دارند، بنابر این استقبال کردم و شماره تلفن خود را دادم. ایشان هم فرمودند که از خراسان هستم یا شاید هم از نشریه خراسان. بنده فکر کردم کارشناس یا همکار هستند از استان خراسان و ذهنم متوجه رفع ابهامات ایشان از موضوع مناقصات بود و هنوز در فضای جلسه بودم که ایشان سوال کرد درباره مسئله پیش آمده اخیر در نفت چه می دانید؟

بنده به دلیل رفع التهاب و آرام کردن فضای ذهنی یک جوان هموطن و پیشگیری از جو ملتهب و فضای موجود، ابتدا عرض کردم اطلاع دقیقی ندارم ولی می دانم که سیستم نفت، سیستم کاملا دقیق و مدرنی است و از سالیان گذشته تشکیلات لازم برای بررسی و نظارت در آن تعبیه شده است و قاعدتا این طور نیست که هر کسی هر کار می تواند بکند. هدفم از ابراز این واقعیت دقیقا تنویر فضای ذهنی مخاطبم بود و به صورت کلی هم صحبت کردم چون علی القاعده به لحاظ حوزه مسئولیت و وظایف قلیل، بنده هیچ نوع ارتباط کاری و عملیاتی با شرکت های وابسته به نفت ندارم و این امر ذاتی پست های ستادی از جمله پست بنده است بنابراین در خصوص مسئله ابرازشده درباره مبلغ مورد استناد (منقول از قول بنده) عرض کنم همان را که در خاطرم و از فضای جراید و اخبار بود، آن هم ظاهرا نا صحیح اعلام کرده ام! و استناد عدد و رقم از قول بنده اصولا مبنای صحیح و مرتبط ندارد چون در جریان امور مالی شرکت ها و فعل و انفعالات انجام شده نیستم. بنابراین هم اکنون نیز نمی دانم مبلغ سوء استفاده چه مقدار بوده است!

نکته بعد که ظاهرا آن نشریه محترم و دیگر نشریات و جراید و منابع خبری، از قول آن نشریه نقل کرده اند این است که این مطلب در یک ماه اتفاق افتاده است!

این امر ظاهرا برداشت خبرنگار یا آن نشریه محترم است، بنده در زمینه کلیات موضوع توضیح دادم که مکانیزم ارتباط های مالی با حوزه شرکت ها و مدیران تحت امر شرکت های دولتی (آن هم به طور کلی و قانونی) صرفا در قالب تنخواه گردان دریافتی مطرح است و الا نوع دیگری از در اختیار داشتن منابع، در کار مالی، چندان معمول و متداول نیست. وزن و مقدار تنخواه ها هم در همه دستگاه ها و همه دریافت کننده ها، بستگی به میزان معاملات و مقدار جلسات معامله و احتمال انعقاد قرارداد دارد که زیاد یا کم خواهد بود و معمولا به دلیل مکانیزم خاصی که تنخواه گردان دارد قاعدتا در پایان سال نیز کامل تسویه خواهد شد. این مطلب کاملا کارشناسی و اظهار نظر است. در تاکید ایشان دایر بر تسویه و تجدید در هر ماه، بنده عرض کردم حتما همین طور است و درباره کشف موضوع نیز قهرا و به دلیل ماهیت، این گونه عملیات مالی باید حتما در پایان ماه کشف شده باشد! نه این که یک ماهه انجام شده است. حتی اگر این تخلف ناشی از وجود تنخواه گردان باشد (که هنوز هم نمی دانم همین است یا خیر!)

مکانیزم کنترل تنخواه ایجاب می کند که کشف آن بالاخره در پایان یک ماه خاصی که حسابرسی انجام می شود، صورت پذیرد بنابراین مطلب «کشف» موضوع در پایان یک ماه است نه «انجام تخلف»، بلکه تخلف ممکن است در طول سال یا حتی سالیان متمادی انجام گرفته باشد لکن اکتشاف آن در پایان یک ماه که مقطع حسابرسی است صورت پذیرفته است. نکته دیگر این که بنده منصوب از ناحیه وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) هستم و ارتباط تشکیلاتی و سازمانی با وزارت نفت ندارم و بر اساس قانون در اجرای وظایف محوله و صرفا در حوزه ذی حسابی ستاد فعالیت خواهم کرد که این فعالیت هم فعلا در مجموعه ستاد وزارت بسیار کم و به دلیل عدم وجود «پرداخت و دریافت مالی» عملا محدود به حضور و همکاری در محدوده سوابق موجود است و هیچ عملیات مالی روزمره ای ندارم.

و خاتمه عرایض این که در طول سالیان متمادی خدمتم هرگز اهل مصاحبه و طرح موضوعات در جراید نبودم و اینک هم خلاف مشی باطنی ام ناگزیر از نوشتن این مطالب برای جناب عالی هستم تا از موضوع حساس داخلی رفع شبهات و ابهامات شود. قبلا اگر اظهارات بنده مستقیم یا غیر مستقیم، آزار و نگرانی کسی را در پی داشته است شدیدا پوزش می خواهم و در قاموس یک کارشناس مالی افتخارم، کار بدون حاشیه و صرفا کارشناسی بوده و هست. از ابراز لطف تان در چاپ مطلب متشکرم و چنان چه حتی اشتباهی از من سر بزند در هر محدوده و امری، آماده عذرخواهی هستم.

■ **توضیحات خراسان:**

اگرچه جوابیه جناب آقای نیک پور روشن کننده برخی نکات است اما لازم است که برخی موارد به صورت خلاصه توضیح داده شود: ۱- اگر حسابرسی تنخواه مربوط هر ماه انجام می شده و فساد مربوط به یک ماه نبوده، بلکه در پایان ماه کشف شده است، یعنی فساد طی چند ماه اتفاق افتاده است. بنابراین، این سوال قابل طرح است که چرا این فساد زودتر و در پایان ماه های قبل که تنخواه مربوط حسابرسی می شد، کشف نشده است. ۲- خبرنگاران روزنامه خراسان همواره خود را موظف به معرفی دقیق و ذکر عنوان «روزنامه خراسان» می دانند و اگر اشتباهی از ناحیه مصاحبه شونده رخ داده است و خبرنگار روزنامه خراسان را که در حال ضبط این مصاحبه بوده با فرد دیگری اشتباه گرفته است، به نظر می رسد که مقصر این اشتباه خود جناب آقای نیک پور هستند. ۳- خراسان همواره سعی داشته و دارد که تعامل مثبت و سازنده ای با همه مسئولان داشته باشد. اکنون نیز ضمن تشکر از ادبیات دوستانه و سازنده جناب آقای نیک پور در این جوابیه، اعلام می کنیم که شفاف سازی درباره موضوعات مختلف خبری را رسالت خود می دانیم و در این مسیر از هر گونه تلاش مسئولان برای پاسخ گویی و شفاف سازی استقبال می کنیم.

## جدول متوسط [شماره ۷۰۷۳]

طراح جدول: مریم احمدی

**افقی:**
۱- حاوی- بازیگر فیلم زیر درخت هلو- کنش ۲- باران اندک- بخشی از پا- از نیروهای چهارگانه ارتش- فلز گلوله- چهره ۳- دریچه بالای سوراخ سیلندر که گاز از آن خارج می شود- تجارت- قرارداد ۴- عمر- گیرنده امواج- سودای ناله- چادر و جامه گشاد- علامت مفعولی ۵- مادر- پوشاننده- نور- نخ تابیده ۶- هامون- دوستی- زمام- بیماری تنفسی- جدا ۷- درخت انگور- ماده بیهوشی- نوشیدنی- باطل کردن ۸- لحظه- گریزان- گنده و بزرگ- ماه هفتم سریانی- خیس ۹- جاویدان- بیرون- عظمت و بزرگی ۱۰- گوشت آذری- بهشت شداد- تخریب- نوعی بستنی- یازده ۱۱- پاداش- موشکاف- کارد قصابی

**عمودی:**
۱- تشریفات- یغما ۲- ریه- ابله- حرف فاصله ۳- انبان ۴- گذر کردن- بلندی ۵- پایتخت بولیوی- دریایی در شمال ترکیه ۶- بانگ و آواز- ابوالبشر ۷- حراست ۸- بالا آمدن آب دریا- بینش- چای خارجی- گشاده ۹- اگر برعکس شود مخفی می شود- خرما- نیکوکار ۱۰- جدار- ارابه ۱۱- راه- انبازی ۱۲- امر به آمدن- زیان- پهلو ۱۳- قدم یکپا- اصفهان قدیم- ریشه- حرف دهن کجی ۱۴- نام عمومی فراورده های پلیمری که به وسیله حرارت یا فشار می توان آن ها را شکل داد ۱۵- بعضی از درخت بید می خواهند- کم وزن ۱۶- شهر زیره- پایتخت اروپایی ۱۷- از سازهای زهی- پدر شعر نو ۱۸- امتحان وتجربه ۱۹- واحد سطح- بزرگی و زعامت- آب روستایی ۲۰- گیاه رنگرزی- واحد سنتی اندازه گیری وزن

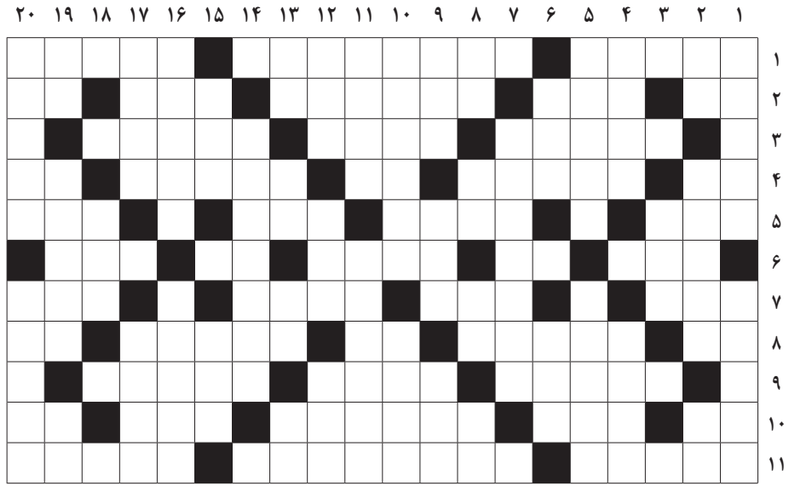

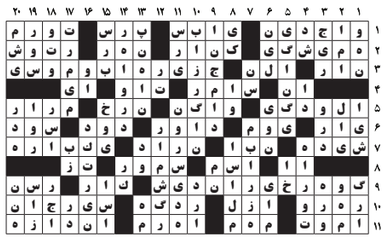

حل جدول شماره ۷۰۷۲

## جدول سخت [شماره ۲۸۴]

طراح جدول: بیژن گورانی

**افقی:** ۱- بسیار خوب- خلوت گزیده را به... چه حاجت است- ثابت قدم- پر حرارت ۲- در حال حاضر- کنایه از موفق شدن است ۳- کتاب مقدس هندو- گوشه نشینی- بنیان گذار- هادی الکتریسته ۴- نور ماه- نقاش دانمارکی قرن بیستم- خجلت- تابع ۵- کلیدی در موسیقی- وقت مناسب انجام کاری- صفحه فلزی نازک- پدر- جایز ۶- پایتخت توگو- از غذاهای رسمی مازندران که با گوشت اردک و غاز تهیه می شود- جناح لشکر ۷- ناپدید کردن- آلیاژی از مس و قلع- زیرانداز قشقایی ها- شهر تاج محل- از سلسله های پادشاهی کره ۸- زن شوهر مرده- خلق و خو- نقاب- دریانورد انگلیسی قرن هجدهم ۹- آدرس ترسیمی- نشان افتخار- فلاپی دیسک- پدربزرگ ۱۰- مصب زاینده رود- روشی برای اتصال رایانه به شبکه ۱۱- بدنام- نام چند تن از پادشاهان هخامنشی بود- اقدام کننده به کاری- ساز استاد حسن ناهید.

**عمودی:** ۱- رهبر خراسانی سیاه جامگان- غرور ۲- خوش باور- نقطه تقاطع دو ضلع زاویه ۳- بت عصر جاهلی که مادر خدایان بود- مارشال و سیاستمدار قرن بیستم کنگو ۴- گرما- اداو اطوار- ضعیف و لاغر ۵- گذرگاه ها- معطر ۶- نوعی آچار سرکج- تخته سنگ- کشیدنی بی ضرر ۷- از میوه های روغنی- پیشوندی معادل میلیون ۸- آتش- از درجات سپاه پاسداران ۹- نام دوتن از پادشاهان مجارستان بود- سرباز نیروی دریایی ۱۰- رمانی نوشته ماتیسن- گوشه ای در دستگاه ماهور ۱۱- گیاهی آبزی از خانواده جعفری- غوزه پنبه ۱۲- شاعر مشهور دوره مشروطه- نجات یافتن ۱۳- توصیه برای حل مشکل- فرومایه ۱۴- از صور فلکی نیم کره جنوبی آسمان- دستگاه ردگیری در هواپیما ۱۵- مرخصی- جانوری درنده از خانواده گربه سانان- روی هم انباشته شده ۱۶- مقابل فروش- شاخه تازه رویيده درخت ۱۷- از باشگاه های معتبر فوتبال فرانسه- خط الرأس کوه- تیر پیکاندار ۱۸- تخته های ضخیم زیر ریل- الیاف سلولزی محکم ۱۹- رفتن- علف گربه ۲۰- شهری در ایالت تورینگن آلمان- پرنده ای شبیه گنجشک.
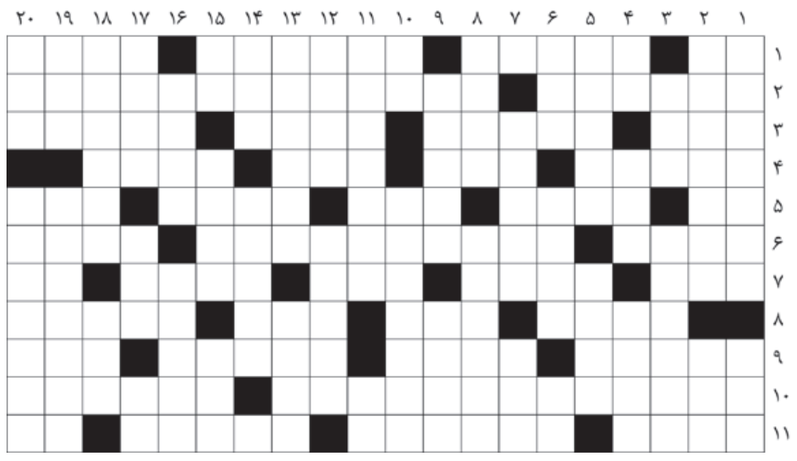
حل جدول شماره ۲۸۳